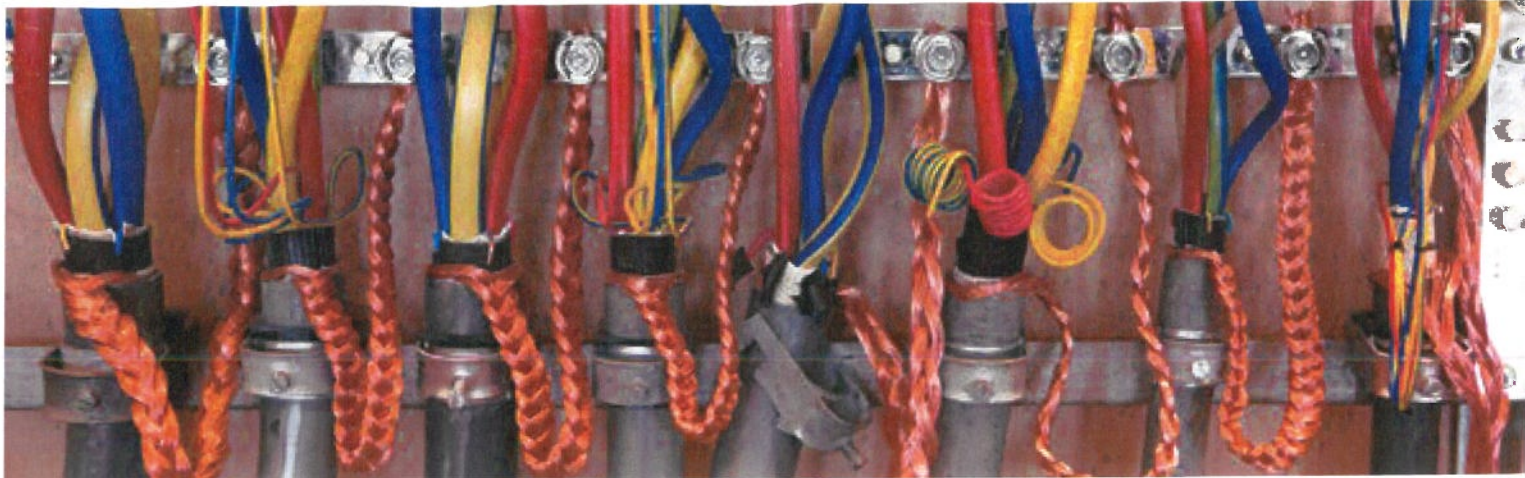

Governance code

Veilige energienetten

Voorwoord

'Je werkt hier veilig of je werkt hier niet', is het motto in steeds meer bedrijfstakken, zoals de (petro) chemische industrie, de zorg, de bouw en ook bij energienetbeheerders. Een terecht uitgangspunt, want veiligheid op de werkvloer hoort de normaalste zaak van de wereld te zijn. Dat geldt natuurlijk ook voor de energienetten zelf: klanten moeten erop kunnen vertrouwen dat deze veilig zijn en blijven. Gelukkig is dat al zo. Dat is mede te danken aan de vele wetten en regels die hiervoor gelden en de toezichthouders die erop toezien dat deze worden nageleefd.

Regelgeving alléén kan natuurlijk niet voorkomen dat er ongelukken gebeuren, onnodige risico's worden genomen of fouten worden gemaakt. Waar mensen werken, gaat nu eenmaal weleens iets mis. Ook bij het beheer van de energienetten kan dat gebeuren en de gevolgen kunnen groot zijn voor opdrachtgevers, opdrachtnemers en de omgeving. Zo kunnen er bijvoorbeeld gewonden vallen. Of projecten kunnen stil komen te liggen, met soms ingrijpende maatschappelijke gevolgen.

Iedereen heeft er dus belang bij dat veiligheid vooropstaat bij het aanleggen, onderhouden, vervangen en in bedrijf hebben van de energienetten. Als brancheorganisatie vinden wij het dan ook een uitstekende zaak dat bij de energienetten betrokken opdrachtgevers en opdrachtnemers het initiatief hebben genomen om de veiligheidscultuur verder te verbeteren.

Als brancheorganisatie zijn wij van mening dat wij zelf de verantwoordelijkheid moeten nemen voor kwaliteit en veiligheid. Dat leidt in de regel tot betere resultaten dan wanneer de overheid van bovenaf regels oplegt. Veiligheid moet een vast onderdeel zijn van de bedrijfscultuur. Het moet voor alle partijen vanzelfsprekend zijn dat je je houdt aan de afspraken, voorschriften en instructies die je met elkaar overeen bent gekomen.

De Governance Code 'Veiligheid in de energienetten'* toont aan dat de organisaties die deze verklaring ondertekenen hun verantwoordelijkheid nemen voor het creëren van een veilige werkomgeving. Ze nemen daarvoor de noodzakelijke maatregelen en zorgen er zo voor dat veiligheid binnen hun bedrijven de hoogste prioriteit heeft. Wij vertrouwen erop dat de netbeheerders en hun ketenpartners in de aannemerij deze Code ondertekenen. En daarmee onderschrijven dat zij gezamenlijk en duurzaam werken aan het verbeteren van de veiligheid van de energienetten.

De voorzitter van Netbeheer Nederland,

Marc van der Linden

Inleiding

Nederland is een land met een hoogontwikkelde samenleving, waarin een gezond financieel-economisch klimaat in dienst staat van de kwaliteit van leven. Zowel de overheid als het bedrijfsleven zijn ervan doordrongen dat bedrijfscontinuïteit en rendement alleen worden gerealiseerd door (onder meer) goed opgeleide, gemotiveerde en gezonde medewerkers. En door te zorgen voor veilige infrastructurele werken, installaties en gebouwen.

Het veelomvattende stelsel van wet- en regelgeving op het terrein van de veiligheid, aangevuld met sectorafspraken en instrumenten, bevindt zich op een hoog niveau. Desondanks vinden er met de energienetten soms nog ongevallen plaats.

De ondertekenaars van de Governance Code 'Veilige Energienetten' zien mogelijkheden om samen het veiligheidsniveau verder te verhogen. Dit kan door uitgangspunten, aanpak en gebruikte instrumenten te standaardiseren, te uniformeren, te harmoniseren en beter op elkaar af te stemmen.

Het veiligheidsniveau kan verder worden verhoogd door het veiligheidsgedrag te verbeteren en door veiligheid onderdeel te laten zijn van curricula in het technisch onderwijs en cursussen. De ondertekenende organisaties nemen aantoonbaar hun eigen verantwoordelijkheid bij het opleiden van de medewerkers en in het realiseren, onderhouden en gebruiken van de energienetten (in alle fasen; van idee tot het uitbedrijf nemen op termijn).

Om dit voor elkaar te krijgen, moet het management van netbeheerders en ketenpartners in de aannemerij leiderschap tonen, verantwoordelijkheid nemen en samenwerken. Het beleid van alle betrokken partijen moet gericht zijn op het creëren van een veilige werk- en leefomgeving, een maximaal veiligheidsbewustzijn en -houding, een goede samenwerking en ketenintegratie. Regelmatig en open communiceren over veiligheidsaspecten en best practices dragen hieraan bij.

Door het hierboven genoemde in ons denken en handelen te integreren, zijn wij, de ondertekenaars van deze Governance Code, ervan overtuigd dat de veiligheid van onze medewerkers en andere betrokkenen kan worden geborgd. Hetzelfde geldt voor de veiligheid van gebruikers van de energienetten. Wij nodigen ketenpartners uit om de ambitie van deze Code te onderschrijven en uit te dragen. En om standaard te werken volgens de hierin vastgelegde afspraken.

1. Permanente verbetering

In deze Governance Code werken wij, opdrachtgevers en opdrachtnemers in de energienetten, onze ambitie uit voor het verder verbeteren van de veiligheid in de sector. Hoofddoelstelling is het terugdringen van veiligheidsrisico's bij het realiseren, gebruiken en in stand houden van energienetten, om zo onveilige situaties te vermijden en ongevallen te voorkomen.

Om dit doel te realiseren, gaan wij samenwerken om de veiligheidscultuur in de keten te verbeteren. Wij doen dat door onze werkwijzen en instrumenten op elkaar af te stemmen. Wij nemen daarin onze eigen verantwoordelijkheid. Wederzijds vertrouwen, de basis voor onze samenwerking, vervult daarbij een belangrijke rol.

In deze Governance Code leggen wij de gezamenlijke uitgangspunten en kernwaarden vast op het gebied van veiligheid. De gemeenschappelijke uitgangspunten en kernwaarden worden op basis van deze Code vertaald naar concrete afspraken en acties. Deze uitwerking nemen wij op in een afzonderlijke uitvoeringsagenda.

Het gaat hierbij om acties voor quick wins, structurele veranderingen op de middellange termijn en een gedrags- en cultuurverandering. Op deze wijze realiseren wij een permanente verbetering vanuit de overtuiging dat continue aandacht voor veiligheid loont.

2. Uitgangspunten en kernwaarden

De volgende uitgangspunten vormen de basis van deze Governance Code:

1. Verbetering van de veiligheidscultuur in de hele sector.
2. Continue verbetering van de veiligheid bij werkzaamheden.
3. Continue verbetering van de veiligheidsprestaties van de energienetten.
4. Uniformering en standaardisatie van instrumenten,

regels, voorschriften en veiligheidsmiddelen (uitrusting etc.) voor een effectiever en doelmatiger veiligheidsbeleid in zowel de eigen organisatie als binnen de sector.

5. Creëren van een level playing field doordat opdrachtgevers en opdrachtnemers zich committeren aan deze Code.
6. Gedurende de hele levenscyclus van de energienetten meewegen van de veiligheidscultuur en het veiligheidsgedrag bij de besluitvorming en de uitvoering.
7. Monitoring van veiligheidsprestaties en melding van ongevallen en incidenten, te classificeren met gemeenschappelijke standaarden.
8. Delen van informatie over veiligheid.
9. Ontwikkeling van risicobeheersingssystemen.
10. Versterking van opleidings- en scholingsprogramma's.
11. Werken aan een meer eenduidige weging van veiligheidscriteria bij aanbestedingen en gunningen.

Kernwaarden die zijn vastgesteld om de veiligheidscultuur en het veiligheidsgedrag verder te verbeteren zijn:

- Verantwoordelijkheid
- Leiderschap
- Samenwerking

Bij verantwoordelijkheid gaat het om zorg, integriteit, betrouwbaarheid, professionaliteit, kwaliteit, het toezien op het naleven van afspraken en het aanspreken van mensen op onveilig gedrag.

Leiderschap moet vooral gericht zijn op constante aandacht voor, en sturen op, veiligheid. Dit gebeurt door het nemen van initiatief, het tonen van voorbeeldgedrag en het zorgen voor de juiste prikkels.

Samenwerking betekent: transparante communicatie, gelijkwaardigheid tussen ketenpartners, standaardisatie, uniformering en harmonisatie. In de omgang tonen wij respect voor elkaars rollen, belangen, sterktes en zwaktes. Wij zijn bovendien bereid om van elkaar te leren, elkaar te versterken en wij zijn open en transparant.

3. Ketenbenadering

De sector kenmerkt zich door een veelheid aan uiteenlopende partijen die in diverse stadia van een project en op verschillende momenten met elkaar samenwerken. Een betere samenwerking in de keten leidt aantoonbaar tot een hoger veiligheidsniveau en start al in de initiatiefase. Wij zetten ons in voor het bevorderen van de veiligheidscultuur in de hele keten (netbeheerder/opdrachtgever – engineer/hoofdaannemer – onderaannemer/leverancier – bediener/gebruiker).

Het is van belang hierbij niet alleen de wet- en regelgeving in acht te nemen, maar ook om gemotiveerd samen veilig en verantwoord energienetten te realiseren, te gebruiken en te onderhouden. Dit vereist inzet en betrokkenheid op alle niveaus binnen en tussen organisaties.

Om dat te bereiken, houd ik me aan de volgende afspraak: Ik zorg dat binnen mijn organisatie alle noodzakelijke maatregelen om de intrinsieke motivatie van medewerkers te bevorderen, worden doorgevoerd in de bedrijfsvoering. Dit leidt tot een verdere verbetering van de veiligheid in de organisatie en van de gerealiseerde energienetten.

Het naleven van de bepalingen in de Code grijpt in op houding en gedrag, samenwerking, informatievoorziening, verantwoordelijkheidsverdeling bij projecten. En leidt tot een heldere rolverdeling die is vastgelegd in contracten. Mijn verantwoordelijkheid strekt zich niet alleen uit naar de eigen organisatie, maar ook naar de partners in de keten.

De hierbij behorende acties zijn:

Actie 1

Ik zorg dat partijen die meewerken in onze projecten in alle fasen actief betrokken worden bij de samenwerking op het gebied van veiligheid.

Dit wordt bereikt door het nemen van de volgende maatregelen:

1. Ik zorg ervoor dat bij projecten coördinatie en samenwerking op het gebied van veiligheid in alle fasen van het project plaatsvinden, zowel verticaal (in de keten) als horizontaal. En ik vraag partijen om mij te informeren over successen en verbeterpunten.
2. Ik ontwikkel best practices om partijen die een rol spelen in onze projecten actief te betrekken bij de samenwerking op het gebied van veiligheid in alle fasen van een object (van idee tot het uitbedrijf nemen op termijn). Bij de ontwikkeling van de best practices houd ik rekening met andere initiatieven binnen de sector die het verbeteren van veiligheid beogen.
3. Ik stimuleer of borg dat bij ieder project de veiligheid van de energienetten en de veiligheid tijdens de werkzaamheden prominent op de agenda staan.
4. Ik zorg ervoor dat projectspecifiek inhoud wordt gegeven aan het wettelijk kader. Om dit te realiseren zorg ik ervoor dat onveilige situaties worden geëvalueerd. Resultaten daarvan komen terecht in een sectorbrede risicodatabase met effectieve maatregelen, die iedereen ter beschikking staat.

Actie 2

Ik houd mijzelf en anderen scherp om het veiligheidsniveau in de keten te verhogen.

Dit is mogelijk door het nemen van de volgende maatregelen:

1. Ik zorg voor open en transparante communicatie over oorzaken en gevolgen van incidenten die moet leiden tot een continu verbeterproces. Dit laat onverlet dat ik er ook voor zorg dat de verantwoordelijkheidsverdeling en rolverdeling rond veiligheid helder, transparant en contractueel is vastgelegd.
2. Ik ontwikkel een bewustwordingscampagne en rol die uit om een continue verbetering op gang te brengen in houding en gedrag, zowel individueel als in groepsverband.
3. Ik zet een programma op om de veiligheidsprestatie te verbeteren door medewerkers meer verantwoordelijkheid te geven bij het beoordelen van veiligheid.
4. Ik spreek partijen er openlijk op aan als zij veiligheid bewust ondergeschikt maken aan hun werk.

4. Standaardisatie en uniformering

Eenduidigheid in vorm en inhoud van instrumenten, regels, voorschriften en veiligheidsmiddelen draagt in algemene zin bij aan een effectiever veiligheidsbeleid binnen en tussen organisaties.

Het standaardiseren en uniform maken van instrumenten, regels, voorschriften en veiligheidsmiddelen vergroot de herkenbaarheid en de toepasbaarheid van middelen met betrekking tot veilig werken. Bovendien draagt dit bij aan een cultuur waarin opdrachtgevers en opdrachtnemers elkaar op basis van gelijkwaardigheid kunnen aanspreken op veiligheid. De doelmatigheid die hiermee wordt bereikt, is tevens een voorwaarde om het gebruik van uniforme instrumenten, regels, voorschriften en veiligheidsmiddelen te vergroten.

Om dit te bereiken, houd ik me aan de volgende afspraak: Ik hanteer binnen mijn organisatie bij aanbestedingen, in algemene voorwaarden en bij contracten de overeengekomen en vastgestelde uniforme instrumenten, regels, voorschriften en veiligheidsmiddelen om een hoger veiligheidsniveau te bereiken.

De daarbij behorende actie is:

Actie

Ik draag bij aan standaardisatie, uniformering en harmonisatie van instrumenten, regels, voorschriften en veiligheidsmiddelen. Verschillen en knelpunten die in mijn organisatie worden gesignaleerd, bespreek ik met andere ondertekenaars. Tevens zorg ik voor de implementatie in mijn eigen organisatie, afstemming met mijn ketenpartners en stimuleer ik het gebruik van de gestandaardiseerde procedures, instrumenten en veiligheidsmiddelen binnen de sector. Door het uitvoeren van de volgende maatregelen, krijgt dit concreet vorm:

1. Samen met de medeondertekenaars zorg ik dat een top 5 wordt vastgesteld van te standaardiseren, uniformeren en te harmoniseren instrumenten, regels, voorschriften en veiligheidsmiddelen. Deze top 5 wordt opgenomen in de uitvoeringsagenda.
2. Ik lever een bijdrage aan het harmoniseren van onderzoeksmethoden en het registreren en uitwisselen van kennis over maatregelen die bijdragen aan ongevallenpreventie.
3. Ik draag zorg voor het ontwikkelen van uniforme standaarden voor prestatiemeting op het gebied van veiligheid.
4. Ik draag bij aan het ontwikkelen van eenduidige uitgangspunten voor standaardgedragsregels en veiligheidsvoorschriften.

5. Scholing

Een groter veiligheidsbewustzijn begint bij het opleiden en trainen van mensen. Veilig ontwerpen, realiseren, onderhouden en slopen moeten integraal onderdeel uitmaken van scholing op alle niveaus en van alle instructieprogramma's voor alle medewerkers in de sector.

Eenzijds is het vergroten van veiligheidskennis gericht op de eigen organisatie. Opleidingen op het gebied van veiligheid zijn veelal geïntegreerd in de bedrijfsvoering. Anderzijds zijn wij moreel verplicht kennis breed maatschappelijk te delen. Zo dragen wij bij aan het beter beheersen van veiligheidsrisico's voor alle betrokken partijen.

Om dit te bereiken, doe ik het volgende: Ik zet mij in voor het continu verbeteren van scholing op het gebied van veiligheid, zowel binnen de eigen organisatie als sectorbreed.

De daarbij behorende acties zijn:

Actie 1

Ik zorg ervoor dat veiligheid een vast onderdeel is van alle vormen van kennisoverdracht aan medewerkers binnen mijn organisatie en in de sector. Dit wordt bereikt door het nemen van de volgende maatregelen:

1. Ik zorg voor adequate begeleiding op het gebied van veiligheid voor onder andere stagiair(e)s, leerlingen en afstudeerders.
2. Ik lever gastdocenten en biedt de mogelijkheid voor bedrijfsbezoeken op het gebied van veiligheid.
3. Ik draag bij aan overleg met sectorgebonden opleidingsinstituten door het delen van praktijkkennis op het gebied van veiligheid om beroepsgerichte opleidingen en trainingen optimaal te laten aansluiten.

Actie 2

Ik zet mij in voor het toepassen van praktijkkennis op het gebied van veiligheid in opleidingen en trainingen.

Deze actie wordt mogelijk door het nemen van de volgende maatregel:

1. Ik lever een bijdrage aan het overleg met sectorgebonden opleidingsinstituten over de wijze waarop praktijkkennis op het gebied van veiligheid opgenomen kan worden in beroepsgerichte opleidingen en trainingen.

Actie 3

Ik draag bij aan overleg met de mbo-raad, de Vereniging Hogescholen en het wetenschappelijk onderwijs over de wijze waarop opleidingseisen voor veiligheid in opleidingsprogramma's worden opgenomen en uitgewerkt.

De volgende maatregelen maken dit mogelijk:

1. Ik lever een inhoudelijke bijdrage aan het overleg met de mbo-raad, Vereniging Hogescholen en vertegenwoordigers van het wetenschappelijk onderwijs.

2. Samen met de andere ondertekenaars onderzoek ik de mogelijkheid voor het instellen van een lectoraat op het gebied van integrale veiligheid in netbeheer.

6. LEREN VAN ELKAAR

Het delen van kennis en ervaring op het gebied van het realiseren en in stand houden van veilige energienetten heeft een stimulerend effect op het verhogen van veilig gedrag in de sector. Het doel van kennisdelen is het bevorderen dat oplossingen voor het realiseren van veilige energienetten breed beschikbaar komen voor alle partijen in de sector.

Om dit te bereiken, doe ik het volgende: Ik help kennisfora opzetten, voor het uitwisselen van kennis en ervaring.

De actie die dit mede mogelijk maakt, is:

Actie

Ik zorg voor de netwerkcontacten die nodig zijn om kennis te delen en ervaringen uit te wisselen.

Voor de invulling van deze actie worden de volgende maatregelen genomen:

1. Ik draag bij aan een digitaal platform voor het delen van kennis en ervaring, waaronder de registratie van incidenten en best practices.
2. Ik draag bij aan verhoogde, en sectorbrede, aandacht voor bijzondere prestaties op het gebied van veiligheid.
3. Ik werk mee aan een periodieke evaluatie van de werking van de Governance Code.
4. Ik communiceer bij de start van werkzaamheden open en transparant over veiligheid met alle stakeholders en de omgeving.
5. Ik draag bij aan sectorbrede campagnes op het gebied van veilig werken aan veilige energienetten.

7. TOEPASSING VAN DE GOVERNANCE CODE

Ik veranker de Governance Code in mijn organisatie en hanteer daarbij het principe 'pas toe of leg uit'. Ik leg actief en openbaar verantwoording af over mijn intenties en daden. Dit doe ik door verantwoording af te leggen in het jaarverslag, of op de eigen website. Of op een andere, voor derden toegankelijke, wijze.

De organisatie en uitvoering van dit initiatief zijn als volgt:

1. Voor de acties waarvoor een gezamenlijke inspanning nodig is, stel ik een vertegenwoordiger uit mijn organisatie beschikbaar die deelneemt aan de in te stellen Agendagroep GC Veiligheid Energienetten.
2. De leden van de Agendagroep komen ten minste viermaal per jaar bij elkaar om de uitvoeringsagenda op te stellen, te bewaken en acties te initiëren.
3. Met deze Agendagroep worden de Arbo-gerelateerde Veiligheidsonderwerpen zoveel mogelijk buiten de bestaande GVR (plus)-structuur gehouden (Gemeenschappelijke Veiligheidsgroep), zodat daar de focus op BEI/VIAG kan blijven.
4. De Agendagroep rapporteert aan NBNL via de Domeinraad Systeem en Infra (via thema K&V).

5. De Agendagroep rapporteert tevens aan de Stuurgroep Arbo-veiligheid NBNL van de werkgeversvereniging WENB.
6. Het secretariaat voor de Agendagroep GC Veiligheid Energienetten ligt bij Netbeheer Nederland.
7. Acties worden uitgevoerd met 'gesloten beurzen'.

Nieuwe toetreders:

Hoe breder het draagvlak in de sector voor de in deze Governance Code opgenomen afspraken, hoe effectiever de Code zal zijn. Naast de ondertekenaars, die als opdrachtgever of opdrachtnemer het initiatief hebben genomen voor het ontwikkelen van de Governance Code, nodigen wij daarom ook andere organisaties in de sector uit om de Code te onderschrijven. Daarbij is van belang dat de eindverantwoordelijken van deze organisaties de waarden die de Governance Code nastreeft actief uitdragen.

Meer informatie:

Voor meer informatie over deze Governance Code kunt u contact opnemen met Netbeheer Nederland via secretariaat@Netbeheernederland.nl.

Governance code

Veilige energienetten

11-12-2019

Harold (H.D.) Lever

M.W.M. VAN DEN LINDE
DATUM: 11-12-2019

Erik van Engelen
11-12-2019
